

קול קורא לכנס של הפקולטה לחברה ולתרבות תשפ"א: "חירות במשבר"

מערכת היחסים בין היחיד לחברה, שאלות בדבר גבולות החירות, וסוגיות פילוסופיות הנגזרות מהמתח שבין חופש הרצון וההכרח, עמדו בבסיס המהותי של השיח הפוליטי, החברתי והתרבותי במערב מאז ומעולם.

את פניה וביטוייה המגוונים של החירות ניתן לראות לאורך ההיסטוריה: ביסוד הדמוקרטיה האתונאית עמד עקרון חירות הדיבור כרכיב מרכזי של חירות הפרט ומולו החוקים שחייבו את היחיד. שאלת חירות האדם במקרא עוברת מהמצוות שציווה האל על האדם, דרך תפישות העולם השונות לגבי מוסדות חברתיים כמו עבדות, או היחס לשלטון כובש זר. בעת המודרנית העמידה הנאורות את החירות בראש מעייניה, הן כאמצעי והן כתכלית. בראשית המאה ה-19, עם צמיחת הליברליזם, קיבלה שאלת החירות על גווניה משנה תוקף פוליטי וחברתי. הזרם הרומנטי בספרות, בשירה, ובאמנות הפלסטית העלה על נס את חירותו וייחודו של היחיד.

מרכזיותה של החירות לכל אורך הדרך, הן בפוליטיקה, הן בהגות והן באמנות, העמידה אותה גם בפני מתקפות וסייגים, ובמיוחד בערו מתחים אלה בעיתות משבר. בשנות הטרור של המהפכה הצרפתית, על מנת לגונן על החירות, רמסו אותה ברגל גסה. בשלהי המאה ה-19, התמודדות עם מגפות השחפת והאבעבועות אילצה מדינות אירופיות להעמיד במבחן את מסירותן לעקרונות החירות ולשקול הגבלות על החירות האישית לטובת הכלל.

המשבר העולמי שפוקד אותנו בימים אלו, מעורר ביתר שאת סוגיות אלו ואחרות בעולם כולו ובישראל בפרט. לדיון האינטלקטואלי בהיסטוריה הארוכה של החירות, בפניה ובביטוייה השונים, מגבלותיה, הגבלותיה והמתקפות עליה, חשיבות רבה בהבנת האתגרים העומדים בפנינו כיום ובעיצוב אופני ההתמודדות שלנו איתם. הכנס "חירות במשבר" מבקש לחקור מגוון סוגיות אלו מפרספקטיבות שונות ובתחומי דעת שונים.

הגשת הצעה

הכנס הפקולטטי יתקיים השנה בתאריך 13.5.2021. המעוניינים להציג במסגרת הכנס מוזמנים לפנות ולשלוח הצעות לדוא"ל: yifaat.leider@beitberl.ac.il
אנא שלחו תקציר של ההרצאה וביוגרפיה קצרה של המרצה.
הצעות יש לשלוח עד לתאריך 1.12.2020
תשובות תתקבלנה עד לתאריך 15.1.2021

ועדת הכנס

ד"ר יפעת תמרקין-ליידר (יו"ר) | ד"ר אלון לבקוביץ | ד"ר יעל בלבן | ד"ר לי שיר | ד"ר לי מיכאל-ברגר | אל"מ (מיל') אמיר ירום | ד"ר זהבית קינברג | ד"ר מעין נגר | ד"ר עמית דגן

נשמח לקבל תקצירי הרצאות בנושאים הבאים:

חירות, חברה ומדינה

- ← יחסה של החברה לחירות
- ← טובת הכלל מול זכויות הפרט: האם יש לנו מחויבות כפרטים לחברה
- ← חירות הפרט מול מנגנוני כפייה של מדינה: עד כמה יש למדינה זכות לפגוע בזכויות הבסיסיות של אזרחיה? עד כמה משבר משולב, מנוצל לחיזוק מנגנוני הכפייה של המדינה?
- ← האם שמירה על חירות הפרט פוגמת ביעילות המבצעית ובביטחון? (לדוגמא: ההתמודדות במגפת הקורונה בסין לעומת מערב אירופה)
- ← הנהגה במשבר - חשיפת ערוותם של שליטים סמכותניים?
- ← ליברליזם בחברת ההמון
- ← מיעוט ורוב בעיתות משבר
- ← הזכות לחירות מול המחויבות לחברה
- ← חירות, אחריות וערבות הדדית
- ← אמון כמפתח להסדרת המתח שבין חירות הפרט לבין כפיית המדינה

חירות והפרט

- ← חירות אישית בעיתות של משבר
- ← הפרט שמחריג את עצמו
- ← האם בעיתות משבר יש מקום לפרט
- ← חירות ותלות
- ← אינדיבידואליזם מול החברה
- ← האישיות הסמכותני
- ← חופש הביטוי

חירות ואלימות

- ← אלימות כתוצר של אובדן במשבר
- ← ציות ואי ציות - החובה לא לציית
- ← אזרחים ומרי אזרחי
- ← אלימות ומחאה
- ← טראומת הקורונה ואלימות משטרתית
- ← אלימות כתוצאה של צמצום החירות
- ← האלימות שבחירות
- ← תקינות פוליטית וגבולות השיח
- ← גזענות במצבי משבר

חירות ומשבר בראי התרבות

- ← חירות האדם בספרות ובאמנויות
- ← ביטויים תרבותיים של מחאה
- ← חברות טוטליטריות בראי הספרות
- ← אוטופיות ודיסטופיות

חירות ושינוי

- ← שינוי כמשבר ושינוי כתגובה למשבר
- ← תגובה לשינוי
- ← מחאה ושינוי חברתי
- ← הסתגלות לשינוי בעולם דינמי